

۲۲ تشرین ثانی ۱۹۱۷

سای : ۲۰

برنجی سنه

کتابخانه

علم ، صنعت و اخلاق دار هفته لی مجموعہ

چڪاڻيه

اُڪي فهرمارل

» ڦڙيل آلاءُ، نرهي ؟

» ... هان کوسٽرسونلر . دلچسپ اٿور، وڏي خراب
ايڊز وڙاڻڪ تاج وڻن تي ٻڌل ڪيڙپ ڦڙيل آلاءُ هڪ
نمڊر ... »
قوجو سڪيان اٿي

- ڦڙيل آلاءُ به
- ڦڙيل آلاءُ به ...
- ڦڙيل آلاءُ به ڇٽ ڪيڊ چڪر !

....

زمانڪ سڀاني ، آنسڙن .. ڪو ڪر مٿس برطوفان حالندو ڪس
ايندو پوئو ٿاڻي دويدي . اوناغندو ٻانگري . ٻارم ساعت اول
داغيلان دوت ٻڪ ايڇون ڪوسٽريڪي اهرمان آرزوي دوشو پوريدي .
پوڪون ٻانگري وزيرلر ڊڪل ، قاضي عسڪري ، دفتردارلر ، ناناچيلر ،
» آغا ، ڪندءِ سردار ، پايا پائي ، ٻانگري ، وڪيل خراج ڪي »
يڪي چري شاهلارن ، ڇٽي صولافاري بيله چاچي مٿس ، هيسي حضورنده
پادشاهم ! » ڏيه آياڻرينه قاياعلر ، ڪوڙلندن سونج پاشلري دوشڪلريدي .
اينته شيدي » سفر قرارى » اردواچنه يايلمش اولاجقدي . اوناغ
براز اوزاغندو .. ڪوچوڪ مينه اورمانڪ نهايتده ڪي محسوده ديتي
دوتوڪ سونجي پوڪ برهيجان عماني ڪي قاييور ، قاييور ، قاييور
پومانه ڪورونه زار ايڻيديلر دالغالري ياقين افقار ڪي پولودلو ساحلرينه
ڊڪل ، سانڪ پوٽون جهانڪ طاقه چارپيوردي :

- ڦڙيل آلاءُ به
- ڦڙيل آلاءُ به !
- ڦڙيل آلاءُ به ڇٽ ...

....

پادشاه ٽنٽن پياوشجه آياغه ڦالندي . صاغ آئي آلتون ڦولتوغه
دايادي . ڪو ڪدن اينن ساسي آڪلاشيلدار برسه ڦولاف وريزڪي
پاشي پوڪي . اردوڪ ولولهي ڦنڦله ڊيڪلدي . » ڦڙيل آلاءُ ،
ڦڙيل آلاءُ ... » پواسي شهزاده لڪندن برى بيڪرجه دفعه دوتيمدي .
موڪرا تڪرار ٽننه اولوردي . ڪوڙلنڪ اوسنه ڦادار آڪلش
پوسفيه [1] سني ڪري ايندي . غايت چيڇي ڪنئش آلتني آسمر
اوزون پارمافريله طوتدي . دوشوندي . دوشوندي .

- ڦڙيل آلاءُ نرهي ؟

ڏيه ميريلندي . ٽنرده اولسون ، غريده اولسون ، سفره
چيڇارڪن غلبانه ڪان عسڪرپ » ڦڙيل آلاءُ به ... » ڏيه باغريديوريدي .
پوئو ٿاڻي يڪي چري ڦيٽالارنده ، سڀاهي اوچالارنده ، ڪچيد رستمپنده ،
ڇٽي استانبولده ، صرايڪ ايڇ باغچي سندنه بيله دوتيمدي . ڦڙيل آلاءُ
نرهيدي ؟ اووهز رنگي صيريلر پردنه آڪلاشندو پوٽ بڪلڻ
مخودي چاچيوريدي .

— صدراعظمه سويله ، وزيرلر بڪلريڪي ، قاضي عسڪلري
مولواسين . همن قارشيه ڪلڻن !
ديدي .

ٻارم ساعت اولڪي پوڪ پادشاه ڇيٽان وزيرلر ڇيٽان
[2] سلطان سڀانه ڦاڙوي .

حضوره چاچيلدارلر ٿورڪ ٻراغطراب ايله صراق ايڊيوردي .
احمد پاشايله خادم علي پاشاڪ آرقاسندن قاضي عسڪرلر ، سوقيوالو عمد
پاشاه حيدر پاشاه آياس پاشاه اسڪندر پاشاه ڪوڙلر برلرده ، اوناغه
ڪيرديلر . برر برر ٽنڪ ساچاڻي ڦوٽپ آل باغلاديلر . پادشاه پياض
تولند صاريٽي ، چڦته طوغلو يوسفه سني ٻنه چوڪ اوڪه آيڪمندي .
قاشلري هيچ ڪو وڻيوريدي ، پوزي هروٽڪندن داها زياده سردي .
انته مرصع ديرمڪل اوسنه ڦورولش دوتوق زومروددن برقي
آنديران اوناغله لوش سڪوتي :

- » ڦڙيل آلاءُ » نرهي ؟ اچيڪردن پيلن واري ؟
- سوال پوزدي .
- !
- ؟
- ! ...
- ؟ ...

....

ڪيمه جواب ورمدي . هرڪس اوڪه باقيوردي .
پادشاه :

— پوني صورمق ايڇون سزي چاچيديم ، ديدي ، اوناغزڪ
ا طرفنده دائما پوئو ٿاڻي ايڻيدريز . ايشه باقڪر . ٻنه » ڦڙيل آلاءُ به ،
ڦڙيل آلاءُ به ... » ڏيه باغريديورلر . پوراسي نرهي سيدر ؟ بيڪرجه
دفعه اسني ايڻيدريڪم پوملڪنڪ نرهي اولديڻي اوڪه ايشترم .
طشوار قاضي احمد پاشا ڪه ڪه ڏي :

- » وانا » اوله ڪرڪ ، پادشاهم ...
- پادشاه ٽوٽي وزيرلر دوندی :
- اولهه به ؟

....

....

....

....

....

نه » اوت » نه » خار » ڏيه بيلورلر ، اوڪارنه باقيورلردي .
پادشاه اردوديه ڪنڊريڪي » ڦايلان پوسلو ، ڦورد ناچلي ، چڪرڪ
ماهورلو ، ٽنڪه ڦالائي ، ٽيهن طيزناغه ڦادار دميره غرق اولش ،
آفري قوسناچلي ، آڻي ڦڙيل باراڻي » ايشالي ڪوروله مٿس مڪدل
آلايه ايڪي ڪون اول ٽوڙهي ڦاڙمان روم ايلي بڪلريڪنه موردی :

- سوقيوالو ! سن سويله ، ڦڙيل آلاءُ نرهي ؟

- » روما » اوله ڪرڪ ، پادشاهم !
- نه بيلپورسڪ ؟
- اولهه صانيرم .
- صانغ پيلمڪ ڊڪلدر ...

....

پادشاه ، صيراسيله عالم قاضي عسڪلرده موردی . ڦڙيل آلاءُ
ايڇون ڪيمي » چين » ڪيمي » ماچين » ديوردي . آياس پاشا :

- » هند » در .
- حيدر پاشا :
- » سند » در !
- اسڪندر پاشا :

— قاف داغڪ آرقاسي اوله ڪرڪدر .

ديدي . پوڪ پادشاه آڪلامق ايڻيدريڪي شيشي ڪيمه ڪيڪيلديڪي
ڪورونجه جاني داها بتر ميتيلدي . ٽنڪ ڦولتوغلر ڇيٽي ٽولندي .

عاقبت اولایان آتی بر حمله قاضی عسکرلره دوندی . آجی آجی کولوسه دی :

— یازیق سزک عسکرلره !

.....

« هریشی بیلیوز ! » صانان بو « خراسانی » قاقو قلو باشل افرادقلری حزارک آلتدخفینجه سالانعلیلر . اولر هریشی قبول ایدیهیلرلردی . لکن جاهلکی ؟ اصلا ... اورتلاندن قارا صاقالی ، باسن باجانی ، شیشیان برقیه برآدم ایلرلهدی . بوهم آک عاقلری ، هم آک جورلریدی :

« بادشاهم ! دیدی ، بو قیزیل آناه خلق قولاریک اویدوردنی برافانهور . نه اسی واردور ، نه فصلی ... برخیت کلدکره بزیهلم . خلق ایسه ، بادشاهم ، بیلیم سولیر .

زمانک حکیم سلیمان آلون قولوغه دایالی آئی قالدیردی :

« خلقت دیدیکی ! حکم دیدیکی ! »

....

بودور قاضی یوسوزدن برشی آکلامادی .

پادشاه دوام ایتدی :

« بو حقیقتدر ! مادامکه خلق سولیلور ، خقدن کان سس ، خفک سیدر ! اوکا افسانه دغز . مطلقا بر اسی واردور ! فقط سز بیلیورسکر ...

— نه شرعد ، نه علمد ، بوله برام یوقدرکه جماسی اولون ...

— نه شرعد ، نه علمد ، بوله برام یوق دیورسکر .

— آرت بادشاهم .

— لکن عرفده یوقی ؟

....

قیه دوشوندی . اوکنه باندی . « یوق ! » دیه جکدی .

قط ایسته سقر آکلتیشی یایغنه باشلایان بویوک اوردونک ولولسی اچنده « قیزیل آناه » ناعمرلری بر بر آقاسنه چاقان شمسکر کی کورلوپوردی . عسکر یالکر سفره کیده چی ، حاربه کیده چی زمان

دکل ، حق شپادوبنی ، عصیان ایتدیکي وقلرده بیل بو ناعمرلی ساورمورمیدید ؟ بو دائما ماشان ، قاپاران ، جوشان برونک نه اولدنی

پیلیمین برغایه ایدی . داهام مدرسه ده مئی مئی بر چومه زکن سیاهی ، یکی چری بولکریک بوتناعمرلی باصدقلری ایتیدردی . یوق

ایجه خاطرلوردی . اما اسلنک نه اولدنی سراق ایدوب اوکره نه مش ، اوقدوبنی منتلرده بوساه دایر برشیه راست کلمه مندی . بوتشوندی .

اوکنده باغی دوران آلرینی صیقدی . آرتق « قیزیل آناه عرفده یوقدر . » دیه مندی . چونکه .. ایسته ... دیوبوردی !

— وار بادشاهم دیدی .

— دیدی .

— اوله ایسه « سها » سیده وار .

....

قیه صودسی . قیزاردی . برآدم کرله دی . نه اوکنه باندی . « عرف ! » حقیقتی شریعتده تصدیق ایتورمیدید ؟ پادشاه یوقیلین

فاصللره ندی . فارشینه سدغه ایمکان یوقدی . اورقاضی عسکرلر آرقادارلریک مغلوبیته باقرق اغر آجادقیزلر ایچین ایچین سونیورلر

« سکوت سوزدن خیرلیر ! » حکمتی خاطرلیرلردی . بادشاه نه آجی آجی کولدی :

— دنیا نه توحانددر ! دیدی ، سز ایسته بولخلق باشلریسکر . بولخلق اداره ایدرسکر . حالوکه اولک ایتدیکي شیشک نه اولدنی

پیلرسکر .

— !

— ...

—

—

.....

لکن حکیم پادشاه قهرمان ، عارف ، فاضل ، شاعر اولدنی قادارده انصافیدی ! هریشی اولاکندی نفستنه عما که ایدر ؟ هرشمی ، قهرقاری ورمزندن اول برکده کندی وجداندن کچیردی . جفورنده کی قولاری سرآناه برچوار بولاماندن قیورانلرکن اوده سیقیلیدی . « دونی لاله » کندی کندنه سوردی :

« — آی سلیمان ! بولره سوردیگ شیشک نه اولدنی عجا وکندک بیلیمسک ؟

— بیلیم اما ...

« — اما ؟

« — ... سه زهرم ! »

آزچق فراسلادی . سه زدیکی دوشونک باشلادی . بو .. طبیعتک ، علبک ، عرفانک توتستنه بر حقیقتی . اوت ، ایسته قیزیل آناه اولدنی صانکه بیلیور ، ققطسوله یوردی . حالوکه بوزیرلر ، قاضی عسکرلر ، بکر بکری ... خایر ، هیچ برشی سزمیورلردی . برسیک لاقی اونه کنگه کک اویمیوردی . کیچی چین ، کیچی همد ، کیچی سند ، کیچی ویانا ، کیچی روما دیوردی . قیزیل آناه بولرک هیچ بری دکلدی ! اچندن :

— بلکه هچستند داهام قیمنل بربر !

دیدی .

صوکره او تانجلرلندن قیزاران قولارینه سوردی :

« قیزیل آنانک تره سی اولدنی کیمن اوکره نه بیلیور ؟

— ...

.....

هرکی اوکنه باقور ، یاکلش برشی سولک ایچون کیسه آغرنی آچیبوردی . یالکر اسکندر پاشا :

— بادشاهم ! دیدی ، قاضی عسکر قولاریک عللری کتاندنر ! وزیر قولارک برکولرینه کلنجه .. اوله درن عاقلردن دکلر ! ایسته

نه قدار بیلکیز اولدیمز سوال هایونکلره میدانه پیقدی . « بیک عاقل بیامدیکي برعارف بیلیم » دیرلر . اراده بویورک . بر عارف

بولام . اوکا سورک .

— عارف کیمدر ؟

— بیلیوب سه زدن ، بادشاهم ...

.....

صوکره اسکندر پاشا صاف برعسکرک بسیط متعلقه « قیزیل آناه قیزیل آناه دهن خلقت مطلقا برشی مراد ایتدیکي ، قولارک اوتوشنده

بیه کندی دایلرلجه برمنه اولدنی سوله دی . قیسه بویل ، نادیسی قاضی عسکر خلقتک سوله دیکی ، نه ایسته دیکی اصلا بیه جکی تکرار

ادعا ایتدی . پادشاه ، اسکندر پاشاه ، چقوب کیزلیجه اردونک ایچنه کیریمسی ، تمایش آلاننده بغیر ایلردن راست که اوچ کیچی طوتوب

حضورنه کیریمسی اراده ایتدی . اسکندر پاشا چقینجه پادشاه قاضی عسکرلره « عرنه دایر » آیری آیری عریجه سوارلر سورمه باشلادی .

وزیرلرله بکربکری ، آکلامان ، دیکلیورلردی .

....

اسکندر پاشا ، براز صوکره ، اوناغه کیردی :

— اوچ کیچی طوتدم ، بادشاهم !

دیدی .

اوردو کچیدی

قیرلده یورین برشیر کی
«قارسک» هینله کایر، یانلاشیر ؟
«سوکرا» معظم برنهر کی
چیلکدن دالهلرله اوزلاشیر ..

کچدکه هر قطعه محنتم ، وفور
آلتنده خنیتله تیرمه طور افلا ؟
اوستنده هوا بر کردباد اولور
بارلاق برد آله کی بار افلا ..

یشیل یاما جلرده، مادی انکینده ،
لاجوره داغلرده امتداد ایدر ؟
برشلهدرکه دومان زنگینده
ازلن ایده اوژانیر ، کیده ..

توکمن افلا هر اونک یولی
خیال او هنکامی محشر صانیر ؟
داغلرک اوستنده ییلدیرم دولو
بولولر، طایغولر کی چاقانیر ..

ای تورکلک چوشه کلن عانی ؟
شوقیه سوانی بر حله کله توغ !
سوندور اوچمه کئی کفرانی ؟
باشود کورور، طوفان اول، جهانی بوغ !

ابراهیم عمره الدین

.. اولا برداسنی کتیر باقم ..

....

اسکندر پاشا، اوتاغک مهابتندن تورکلرک صاب صاری کیلش،
باشنده پریایس [۱] داغلمش، تیر تیر تیغره بر آدای صوقدی.
بو ، تورون یولوا ، پالانچ ، قوتل برغریبیدی . اوردوده آتاق
قاپیانی باذن سر برلردن بریدی . اوتاغ قاپینسک طیننده کی قاپیلرک
وکرنگاری کی تنه دوغور کیندی . بری تویدی . آیاغه قالمادی .
قولاری اوکسند باغی، دیزاوستی آلدی . پادشاه صوردی :
— « قیزیل آلا ، قیزیل آلا » دیرسکز « بو ، نرهمی ؟
... »

غریب ، ایلدهم صاندی بر جرمدن برأت ایچون :
— هرکس باغیر بر پادشاهم . بنده باغیردم .
دیدي .
— نه، باغیردیک سورمام . قیزیل آلا نرهمیدر؟ اونی سوله !
غریب نردد ایتدی :
— پادشاهلرک بزی کونوره چکی بر !

دیدي .

— اوراسی نرهمی ؟

— پادشاهم بیلیر .

[۱] « کبر یاغود ، مأمور اولمان خلغک باشه کیدکاری شی .

پادشاه اسکندر پاشا به دوددی :

— ایکنجیسنی کتیر باقم !

....

دیدي . دیزاوستی دوران غریب وزیرلرک اشارتیه قالدیدی .
کری کری کیندی . برده لاله یاننده دیکلیدی . یوسفر حضوره کتیریلن،
طینتاز، آسره ، بیاض کپلی ، آ قاجان بریجی چری نفریدی . سربسته
یورودی . صاجانی تویدی . قالدی آل باغلادی . پادشاهک قیزیل
آلا نرهمی ؟ « سوانه ، دوشونه دن :

— اوکزه دوشوب بزی کونوره چکک بر ... پادشاهم !
جوابی وردی .

— اوراسی نرهمی ؟

— سن بیلیرسک پادشاهم !

....

اسکندر پاشا اوچنچیدی حضوره صوقدی . بو .. کیش اوو .
زلینه براماسک [۲] اوپلری دوشن کنج بر یوسانچیدی .

— ! ...

— قیزیل آلا نرهمی ؟

— آتکرک کیندیکی بر ... پادشاهم !

— اوراسی نرهمی ؟

— نرهمی اولدیغی آجاقی پادشاهم بیلیر ...

....

آوت ... اوراسی نه هند ، نه سقد ، نه چین ، نه ماجین ، نه یانان،
نه دهره مایدی ! پادشاه حضورته کله :

— کوردیکریا ، دیدي ، اوچنکده جوابینده بر فرق یوق .
حقیقت بر ! « قیزیل آلا » ، بک کیمک ایسته دیکم بر، ایسته ... حثک
بخی کونوره چکی بر ! ...

....

دوغرویی سوله یی بواچ کیشی به محمن اوچر یوز کیشه آخچه
احسان ایتدی . آرتق « قیزیل آلا ، قیزیل آلا » ناعمرالری چوغالیور،
طاشیور ، داهای زیاده یانلاشیوردی . پادشاه ، بردنره ، حثک کیندی
کوندره چکی بری دوشوندی . نهایی بولوناز حق بولونک ، حقیقت
بولونک کیندیکی « قیزیل آلا » دیش بوجنت قارشیننده ویا ، روما ،
هند ، سند ، چین ، ماجین برطاق غانی خرابلردن باشقا برشیمیدی ؟
باشقی صالادی . آرقاشه دایاندی . ابری سیاه کوزلرین اوفاقدی .
الی ، معنوی برذوقه وارنش کیددی ! مدبر وزیرلرک ، عالم قاضی
عسکرلرک ، قهرمان بکار بکارلرک تکرار صاجاق یووب چیقیلرنی
کورمدی بیله ... اوتاغک قاپینسند اونلرده ، شیمیدی به قادار اصلا
علونک ، مهابتک فرقدده اولادفلری معظم برمنظره قارشیننده دونوب
قالدیلر ، سفر آکله تئیس یایان یوز بیکلرجه عسکر ، قول قول اولمش
چریدا وینایاری ، قاپینسند اوتاغ اطرافنده کینش برداره جورریورلر :

— قیزیل آلا به ...

— قیزیل آلا به ...

ناعمرالیه ، صانکده خالاک ایزمه به چکی درجه ده یوکک ، پک یوکک
برعرشه دوغرو .. قالانلردن قاندارلره اوچقه حاضر لانیورلردی !

عمر میف الدین

[۲] « هافلارک باشلرته کیدکاری شی .

صاحب امتیاز و مسئول مدیری :

محمد طلعت

۵۲ هلال مطبعه — باب عالی قوشینسند ۵۲